

Inhoud

Sneeuwschade januari overtreft december (pag. 3)

Motordiefstal blijft maar stijgen (pag. 6)

Micropensioenen komen eraan (pag. 12)

VERBOND VAN VERZEKERAARS

M. lost meer misdrijven op

Meer dan 1.380 aanhoudingen en ruim 1.250 opgeloste misdrijven. Dat is de belangrijkste oogst van Meld Misdaad Anoniem in 2009. Met name het aantal opgeloste misdrijven door M.-tips is vorig jaar spectaculair gestegen, met maar liefst 78 procent. Uit de jaarcijfers van de Stichting M. blijkt dat de meldingen over financieel-economische criminaliteit min of meer gelijk zijn gebleven aan het aantal in 2008 en rond de 400 schommelt.

De meeste meldingen in die laatste categorie betreffen meldingen over oplichting (129). Daarnaast kwamen er ook de nodige tips binnen over witwaspraktijken (70) en over crimineel vermogen (68). Het grootste aantal meldingen in deze categorie (139) betrof vervalsingen, waaronder namaak merkartikelen. Lucratief, want volgens M.-directeur Guus Wesselink heeft de FIOD-ECD na een anonieme tip maar liefst 22 miljoen illegale sigaretten in beslaggenomen in Zwaag. Volgens de partners van Stichting M., waaronder ook het Verbond, is ruim acht op de tien meldingen

bruikbaar. In z'n totaliteit zijn meer dan negenduizend (tachtig procent) van de bruikbare meldingen in onderzoek genomen en

was bijna driekwart doorslaggevend of waardevol in de onderzoeken. Een flinke stijging ten opzichte van 2008 toen dat percentage nog op 62 procent lag.

Waardevol

“Omgerekend betekent het dat we elke week 131 meldingen doorsturen naar onze partners die waardevol of doorslaggevend zijn in onderzoeken”, aldus Wesselink. Voor de verzekeringsbedrijfstak fungeert het Centrum Bestrijding Verzekeringsfraude (CBV) als doorgeefluik. “Wij krijgen de meldingen door van M. en sturen deze na verrijking door naar de betrokken verzekeraars”, vertelt Ronald Verburg, die benadrukt dat hij nog de nodige zaken in onderzoek heeft gegeven aan verzekeraars. ■

De vijf grootste stijgers en dalers

Stijgingen

1. Openlijke geweldpleging (+60 procent, 184 meldingen)
2. Verkeer (+42 procent, 178 meldingen)
3. Moord en doodslag (+33 procent, 240 meldingen)
4. Overvallen (+31 procent, 415 meldingen)
5. Inbraak (+26 procent, 224 meldingen)

Dalingen

1. Terrorisme (-42 procent, 19 meldingen)
2. Zeden (-36 procent, 205 meldingen)
3. Vernieling (-29 procent, 173 meldingen)
4. Bedreiging (-28 procent, 68 meldingen)
5. Mensenhandel/smokkel (-27 procent, 99 meldingen)

Juridische lijdensweg

Mijn vorige column eindigde ik met de woorden dat je “met samenwerking een juridische lijdensweg kunt voorkomen”. Toevallig, want vorige maand was ik als gastspreker bij een congres waar de conclusie exact dezelfde was, alleen het onderwerp niet.

In nummer 2 ging het over letselschade en nu wil ik het hebben over asbest. Het Instituut Asbestslachtoffers (IAS) bestaat tien jaar en in dat decennium hebben we met alle betrokken partijen de juridische lijdensweg voor mesotheliomslachtoffers kunnen verkorten. Belangrijk, want mesotheliom openbaart zich vaak pas na dertig tot veertig jaar, maar het overlijden volgt dan binnen een jaar. De regeling die onder meer verzekeraars met het IAS hebben getroffen, is dus pure erkenning van maatschappelijk leed. Voor ons rijst nu de vraag wat we met andere beroepsziekten moeten. We kunnen natuurlijk niet voor iedere beroepsziekte een apart instituut oprichten. Wij hebben nooit onder stoelen of banken gestoken dat we voorstander zijn van een verzekering tegen beroepsziekten voor werkgevers. Dat biedt legio voordelen, waarvan de belangrijkste is dat iedereen weet waar hij aan toe is, zodat de zaak snel kan worden afgehandeld. Ook kan er een gelimiteerde lijst met vastgestelde/genormeerde beroepsziekten worden opgesteld. Daarnaast is er ruimte om de focus op re-integratie te leggen in plaats van op een slepend proces voor schadevergoeding. Wij denken ook dat een directe verzekering minder verstoorde werkrelaties en frustraties zal opleveren. En tot slot, niet onbelangrijk, halen we met een directe verzekering de beroepsziekten uit de sfeer van de aansprakelijkheid. Korte lijnen, genormeerde schadebedragen en een snelle afhandeling. Dat is waar het ons om gaat. Maar, misschien is het wel het allerbelangrijkst om een juridische lijdensweg te voorkomen. Niet alleen voor mesotheliomslachtoffers, maar voor alle slachtoffers van een beroepsziekte.

Richard Weurding, algemeen directeur

Verzekerd! is een tweewekelijkse uitgave van het Verbond van Verzekeraars en bedoeld om politici, media, beleidsmakers, verzekeraars en andere opinion leaders te informeren over de activiteiten van het Verbond en ontwikkelingen in de verzekeringsbedrijfstak. Overname van (delen van) artikelen is toegestaan, mits de bron wordt vermeld.

Redactie

Marjolein Dekker
(hoofdredacteur)
Miranda de Groene
Richard van Rijn

De column van Lydia Rood is tot stand gekomen door bemiddeling van Sebes & Van Gelderen te Amsterdam.

Abonnementenadministratie

Hilde van Diest
Telefoon 070-3338681
E-mail:
h.van.diest@verzekeraars.nl

Redactiesecretariaat

Olga van Droffelaar
Anita Wolthers
Postbus 93450
2509 AL Den Haag
Telefoon 070-3338704
Telefax 070-3338680

E-mail:
verzekerd@verzekeraars.nl

Verbond op internet:
www.verzekeraars.nl
www.allesoververzekeren.nl

Creatie en realisatie:

Artoos Communicatiegroep bv,
Rijswijk

Druk

DeltaHage bv, Den Haag

ISSN: 1571-0556

Sneeuwschade januari overtreft december

Fotografie: ANP

De sneeuw heeft in januari voor twintig miljoen euro schade aan en door personenauto's gezorgd. Dat is iets meer dan in december, toen het Centrum voor Verzekeringsstatistiek (CVS) de schade op vijftien tot twintig miljoen schatte. "Januari kende meer sneeuwdagen en veel dagen waarbij het overdag dooidde en 's nachts opvroor. Dat leidde in het verkeer tot veel glijpartijen", verklaart statisticus Evert van Steenberg.

December was al winters, maar januari spant de kroon. De gemiddelde temperatuur bedroeg -0,5 graden, terwijl dat in de afgelopen jaren 2,8 graden was. De laatste keer dat de gemiddelde temperatuur in ons land onder het vriespunt lag, was in 1997.

Pret, maar ook overlast

Uitzonderlijk is bovendien het aantal witte dagen. Het KNMI meldt dat er tussen november en eind januari gemiddeld over het land op 31 dagen sneeuw lag (berekend over dertien weerstations).

Het winterse weer zorgde niet

alleen voor sneeuwpret, maar ook voor overlast, vooral in het verkeer. Het CVS heeft daarom een schatting gemaakt van de sneeuwschade aan en door personenauto's op basis van de gegevens over 2004-2008. "Voor alle sneeuwdagen hebben we in kaart gebracht of er al sneeuw lag, hoe dik die laag was en of er verse sneeuw bij viel. Die informatie hebben we gecombineerd met het dagelijkse aantal schadegevallen met en door personenauto's, dat bij verzekeraars is gemeld", aldus Van Steenberg.

Twintig miljoen

Het CVS komt voor januari uit

op een schadepost van twintig miljoen euro. Daaronder valt de schade die door personenauto's is veroorzaakt, maar ook de schade die op een andere manier aan personenauto's is ontstaan (zoals door een glijpartij van de weg af raken).

Vriezen en dooien

Dat de schade hoger uitvalt dan in december, is volgens Van Steenberg makkelijk te verklaren. "In januari lag er vrijwel de gehele maand sneeuw, terwijl het in december pas op de zeventiende begon te sneeuwen. Bovendien waren er meer dagen waarop er verse sneeuw bij kwam (dertien in januari tegenover zes dagen in december). En tot slot hadden we in januari te maken met grotere temperatuurverschillen, waarbij het overdag vaak boven nul was en 's nachts weer ging vriezen. Dat leidde tot gladde wegen." ■

Jan Pieter Six, Group CSR Officer bij Eureko/Achmea:

“MVO moet snel *mainstream* worden”

Hij geldt als een autoriteit op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Toch is het een term die Jan Pieter Six (Eureko/Achmea) liever vermijdt. “Ik vind de term MVO erg abstract. Veel concreter is ‘fatsoenlijk en netjes ondernemen’. Op dat vlak is er nog een inhaalslag te maken.”

Maatschappelijk verantwoord ondernemen houdt Six al jarenlang bezig. Dat blijkt allereerst uit zijn functie – Corporate Social Responsibility Officer bij Eureko/Achmea en daarvoor bij Interpolis – maar gaat verder dan dat. Zo schreef hij in 2003 het boekje ‘Win win win’ over de relevantie van MVO voor verzekeraars. Daarnaast was hij tussen 1999 en 2003 voorzitter van de Verbondscommissie Duurzaam Ondernemen.

Binnenkort gaat Six met pensioen, maar voorlopig heeft hij nog een drukke agenda. Zo is hij actief lid van de *Insurance Working Group* van het *United Nations Environment Programme Finance Initiative (UNEP FI)*, een publiek-privaat samenwerkingsverband tussen de VN en zo’n 180 banken, verzekeraars en beleggingsinstellingen. De banken vormen verreweg de grootste groep. Een werkgroep, waarin achttien verzekeraars participeren, heeft onlangs een rapport opgeleverd, dat de aanzet moet geven tot de formulering van wereldwijd toepasbare *Principles of Sustainable Insurance*.

Eureko/Achmea heeft als enige Nederlandse verzekeraar een afgevaardigde in de UNEP FI Insurance Working Group.

Leeft UNEP FI onvoldoende?

“Zo’n tien jaar geleden hebben Achmea en Interpolis zich vlak na elkaar bij het toenmalige *UNEP Insurance Industry Initiative* aangesloten. We waren toen nog niet gefuseerd, maar wel allebei bezig

met interne duurzaamheidsprogramma’s. Dat lag in het verlengde van onze coöperatieve roots. Er kwamen in de loop der tijd ook bankverzekeraars uit ons land bij het UNEP FI, maar die zitten er primair in als bank en niet zozeer als verzekeraar. Daardoor kom je ze ook niet tegen in de werkgroep van de verzekeraars. Duurzaamheid krijgt kennelijk wat meer aandacht bij de banken dan bij de meeste verzekeraars.”

Totdat het een keer misgaat?

“En hoe! Dat kunnen zowel banken als verzekeraars beamen. Het vertrouwen in financiële dienstverleners heeft een enorme dreun gekregen. De affaire met de beleggingsverzekeringen heeft onze branche er meer dan ooit bewust van gemaakt dat de samenleving vanuit haar eigen optiek over verzekeraars oordeelt. Toen de aandelenbeurzen instortten, zijn mensen anders over deze producten gaan denken. Dat zouden we als branche eerder hebben onderkend als we ons oor meer bij de klant te luister zouden hebben gelegd. Deze affaire gaat in mijn optiek dan ook over de essentie van MVO: hebben we netjes zaken gedaan, deugden onze producten, waren de adviezen eerlijk en integer? Die vragen moet je jezelf continu blijven stellen, omdat de publieke opinie constant in beweging is.”

Is dat wat MVO behelst: eerlijkheid en integriteit?

“MVO is een containerbegrip dat zich moeilijk in één woord laat

Fotografie: Frank Krijger

vangen. Het raakt begrippen als duurzaamheid, integriteit, zorgplicht en stakeholderdialoog, maar geen van alle dekken ze de totale lading. De definitie waar ik me zelf het meest vertrouwd bij voel, óók omdat die zo goed past bij de financiële dienstverlening, is die van de commissie Burgmans uit oktober 2008. Die zegt: ‘MVO is niets meer of minder dan een manier van ondernemen die fatsoenlijk en netjes is en als zodanig door de samenleving wordt ervaren.’”

Waarom spreekt juist die definitie u aan?

“Omdat die over waarden gaat en dus over houding en gedrag, en juist dát is zo cruciaal voor de financiële dienstverlening. In de ‘maak’-industrie gaat MVO veel eerder over de vraag in hoeverre jouw activiteiten schadelijk zijn voor onze planeet en de samenleving. Natuurlijk geldt dat ook voor ons, maar primair gaat het in de financiële sector om houding en gedrag.”

Maar wat verstaat u dan onder 'fatsoenlijk en netjes'?

"De clou zit 'm in de rest van de definitie: 'en als zodanig door de samenleving wordt ervaren'. Oftewel: dat wat men vandaag fatsoenlijk en netjes vindt, hoeft morgen niet meer zo te zijn. We zullen heel goed moeten luisteren om te weten en te begrijpen wat de samenleving van ons verlangt en dat vervolgens intern in de kernprocessen moeten verankeren. Dat kan op allerlei manieren. Zo hebben wij al in 2003 – naar aanleiding van de implementatie van de Gedragscode Verzekeraars – intern een ethiekcommissie, met ook buitenstaanders erin, geïntroduceerd. Onze mensen kunnen ethische praktijkdilemma's aan die commissie voorleggen en hun mening over wat zij 'fatsoenlijk en netjes' vinden, laten toetsen."

Toetsen waaraan? Wat is het referentiekader?

"Dat referentiekader ontstaat geleidelijk door het werk van de commissie. Met de uitspraken van de ethiekcommissie bouwen we een soort 'moresprudentie' op, die richting geeft, laat zien wat wij 'fatsoenlijk en netjes' vinden. In internationaal verband houdt het UNEP FI zich hier ook mee bezig. In 2007 heeft de *UNEP FI Insurance Working Group* het eerste wereldwijde rapport opgeleverd met *good practices* op MVO-gebied. Stuk voor stuk goede voorbeelden, maar er bleek grote behoefte te bestaan aan verzekeringsbeginselen die 'MVO-proof' zijn. In het tweede rapport hebben we daarom de basis gelegd voor *Principles of Sustainable Insurance*, analoog aan de bestaande *Principles of Responsible Investment* voor de beleggingswereld. Die verzekeringsprincipes moeten nog worden vastgesteld, maar het begin is er nu."

Wat is de kern van dat rapport?

"Het rapport bevat de uitkomsten van een wetenschappelijke enquête onder honderden mensen uit zestig landen, die profes-

sioneel betrokken zijn bij het accepteren van risico's. Zij hebben verteld in hoeverre zogenaamde *ESG-factors* (environmental, social, governance) zijn geïntegreerd in de kernprocessen acceptatie en productontwikkeling en wat daar de gevolgen van zijn. Volgens het onderzoek oefenen ESG-factoren substantiële invloed uit op acceptatie, maar per branche wel in verschillende mate. Een andere conclusie luidt dat goed management van die factoren tot een significante verhoging van het rendement en de waarde van de verzekeraar leidt. Verzekeraars moeten volgens het onderzoek meer samenwerken om deze factoren hoger op de agenda te krijgen. Het rapport doet tot slot een krachtig appèl op verzekeraars om ESG-factoren systematisch te integreren in hun kernprocessen, te weten productontwikkeling, verkoop/marketing, acceptatie, schaderegeling en beleggen. Aangezien de samenleving weinig regels voor ESG-factoren ontwikkelt, zouden verzekeraars zelf zulke *Principles for Sustainable Insurance* moeten ontwikkelen. Dat gaat dus ook gebeuren."

Wat kunnen verzekeraars tot die tijd doen?

"Bij alle kernprocessen bekijken hoe ze MVO zelf concreet kunnen integreren in hun kernprocessen. Zo kun je duurzaamheidscriteria integreren in je beleggingsstrategie. Dat kan op allerlei verschillende manieren, van regelrechte uitsluiting (zoals van producenten van clusterbommen) tot *engagement*. In dat laatste geval ga je als belegger de dialoog aan met het bedrijf waarin je belegt, om dat bedrijf tot meer duurzaamheid te bewegen."

Maar is dat de verantwoordelijkheid van de verzekeraar?

"Ik vind van wel. Het vloeit in wezen voort uit onze ketenverantwoordelijkheid, ook al zullen sommigen zeggen dat je dan als zedenmeester opereert. Ik meen dat verzekeraars dit heel serieus

moeten nemen, vooral door de dialoog aan te gaan, ook al zal niet iedereen zich er helemaal gemakkelijk bij voelen. Dat heb je nu eenmaal als moraal en ethiek aan de orde zijn."

Hoe is het eigenlijk gesteld met MVO onder verzekeraars?

"Ik heb de indruk dat verzekeraars zich goed bewust zijn van het belang van MVO, want er is in deze sfeer veel in beweging. Denk alleen al aan het Verbondsprogramma VerzekeraarsVernieuwen, met het bijbehorende keurmerk. Verder is het zo dat iedere verzekeraar al aan MVO doet als die zich netjes houdt aan de Gedragscode Verzekeraars, waarin de UNEP-beginselverklaring vrijwel letterlijk is verankerd. Natúúrlijk is de één stukken actiever dan de ander, dat kan ik van nabij bevestigen. In het UNEP FI-rapport staat niet voor niets dat MVO een lange horizon heeft. Dingen die niet per se vandaag hoeven, hebben de neiging te worden uitgesteld. Dat is jammer, want het is juist nu de kunst om te zorgen dat MVO snel *mainstream* wordt, dat het dusdanig in het beleid wordt verankerd, dat het normaal is ernaar te handelen. Het begrip MVO, dat vijftien jaar geleden nog niet bestond, is dan verdwenen." ■

UNEP FI

In 1992 stelden het milieuministerie van de VN en een aantal banken een beginselverklaring op om concreet invulling te geven aan MVO. In 1995 ontstond een vergelijkbaar verzekeringsinitiatief. In 2003 zijn die initiatieven samengegaan in het *United Nations Environment Programme Finance Initiative (UNEP FI)*. Vanuit Nederland heeft Eureko/Achmea de beginselverklaring van UNEP FI ondertekend. Ook zit de verzekeraar in de *Insurance Working Group*, die in 2007 het rapport *Insuring for Sustainability* opleverde. In 2009 volgde het rapport *The global state of sustainable insurance – Understanding and integrating environmental, social and governance factors in insurance*.

Motordiefstal blijft maar stijgen

Het aantal motorrijwielen dat jaarlijks in ons land wordt gestolen, is vorig jaar voor het eerst de grens van de tweeduizend gepasseerd. En ruim ook. In 2009 zijn in totaal 2.112 motoren gestolen, een stijging van bijna tien procent ten opzichte van de 1.926 gestolen exemplaren in 2008. Dat blijkt uit de Statistiek Voertuigdiefstal 2009 die de stichting Aanpak Voertuigcriminaliteit (AVc) onlangs uitbracht.

De statistiek, die ieder jaar wordt gevuld door het Landelijk Informatiecentrum Voertuigcriminaliteit, bevat allerhande informatie over diefstalrisico's, diefstallen per merk, terugvindpercentages, etc. Zo blijken de motordiefstallen vooral plaats te vinden in de politieregio's Amsterdam-Amstelland, Rotterdam-Rijnmond, Haaglanden, Limburg-Zuid, Utrecht en Brabant Zuid-Oost. Deze regio's zijn samen verantwoordelijk voor bijna zestig procent van de diefstallen in 2009. Absolute uitschieter is Amsterdam-Amstelland met 20,5 procent: één op de vijf gestolen motoren wordt dus door Amsterdam gemeld.

Brommers

Opvallend, naast de stijging die al sinds 2006 gaande is, is het lage terugvindpercentage van iets meer dan een kwart. Dit in tegen-

stelling tot het terugvindpercentage bij personenvoertuigen dat met 55,9 procent ruim twee keer zo hoog is. "Misschien heeft het met het aantal wielen per voertuig te maken", grapt directeur Guus Wesselink van AVc, "want bij de brommers/scooters is het ook kommer en kwel. Van de 13.276 gestolen bromfietsen zijn er slechts 3.407 teruggevonden. Dat betekent dat maar één op de vier gestolen brom- en snorfietzen wordt teruggevonden. Een slecht resultaat, met name voor verzekeraars en daarmee gaan wij als AVc aan de slag. Dat geldt trouwens ook voor motorfietsen en verzekeraars worden van harte uitgenodigd hierbij aan te sluiten."

Quads

"Jammer is ook", meent Wesselink, "dat er een einde is gekomen aan de dalende trend bij de autodiefstallen. Sinds september

Dalers en stijgers

Net als ieder jaar kent de statistiek ook nu weer 'winnaars' en 'verliezers'. De grootste dalers als het gaat om voertuigdiefstallen (min de brom- en snorfietzen) zijn Zeeland (-24,1 procent), Limburg-Zuid (-13,6 procent) en Zuid-Holland-Zuid (-12,9 procent). En de grootste stijgers: Zaanstreek-Waterland (+20,4 procent), Hollands Midden (+19,5 procent) en Utrecht (+13,2 procent).

worden er maandelijks meer auto's gestolen dan in 2008." Daarnaast maakt hij zich "ronduit zorgen" over de ontwikkeling bij de Quads en Trikes. "Vorig jaar zijn er 117 Quads en vier Trikes gestolen. Een fikse schadepost, met name als je de terugvindpercentages erbij ziet. Van de Quads zijn slechts zeventien exemplaren teruggevonden (14,5 procent) en van de vier gestolen Trikes is er maar één teruggevonden." Wesselink benadrukt dat de statistiek wel aanknopingspunten voor de aanpak biedt. "Ruim de helft van de gestolen Quads is in Brabant en Limburg gestolen. En drie van de vier Trikes zijn in Amsterdam-Amstelland ontvreemd."

Caravans

Naast al dat slechte nieuws had de Statistiek Voertuigdiefstal 2009 ook nog goed nieuws in petto. De diefstallen van aanhangers, caravans en opleggers zijn flink gedaald. De grootste daling was te zien bij de opleggers, maar ronduit spectaculair is de daling van het aantal caravandiefstallen in vijftien jaar tijd. In 1995 'verdwenen' er nog 288 caravans, terwijl dat aantal in 2009 beperkt bleef tot 91. ■

Klimaatverandering treft ontwikkelingslanden

Landen die het minst verantwoordelijk zijn voor het broeikas effect, voelen de effecten van de klimaatverandering het sterkst. Uit de *Food & Water Security Index* van Aon blijkt dat dertig ontwikkelingslanden op de middellange en lange termijn met ernstige voedsel- en watertekorten kunnen worden geconfronteerd.

Aon bracht eind januari de *Political Risk Map* uit, waarin het politieke risicoklimaat van meer dan tweehonderd landen wordt weergegeven. Op de kaart van 2010 staan ook nieuwe indexen voor voedselvoorraden, landbouwgrondstoffen en water. De Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties waarschuwde onlangs al dat de mondiale voedselprijzen op korte termijn opnieuw kunnen gaan stijgen. Nu het broeikas effect het klimaat en weerpatronen verandert en de vraag naar biobrandstoffen omhoog stuwt, wordt de wereld geconfronteerd met risico's van voedsel- en watertekorten.

Waarschuwing

Die tekorten treffen vooral dertig ontwikkelingslanden, grotendeels gelegen in Afrika. Volgens Aon zijn de voorspellingen geen reden om paniek te zaaien, maar wel bedoeld als waarschuwing. "Hoewel de toenemende druk op voorraden als gevolg van het

broeikas effect meer een probleem voor de lange termijn is, zijn er zaken die ons acuut zorgen baren. Nu al zijn er landen die bepaalde voedingsmiddelen niet langer voldoende zelf kunnen produceren, maar het zich tegelijkertijd niet kunnen permitteren voedselvoorzieningen te importeren", aldus Crick Dudok van Heel van Aon Trade Credit.

Wereld onveiliger

Uit de *Political Risk Map* zelf blijkt dat de wereld dit jaar opnieuw onveiliger is geworden. Politieke en financiële stabiliteit als gevolg van de wereldwijde economische crisis kenmerken het internationale handelsklimaat. Het risicoprofiel ligt voor achttien landen hoger dan in 2009. Jemen, Soedan en Venezuela zijn zelfs gestegen naar de risicocategorie 'zeer hoog'. Daartegenover staat dat negen landen een lager risicoprofiel kregen. Nederland heeft, net als alle andere West-Europese landen, de gradatie 'laag risico'. ■

Voedselschaarste treft vooral Afrika

Fischer naar NIVRE

Oud-Verbondsdirecteur Eric Fischer is toetreden tot de Raad van Toezicht van het Nederlands Instituut Van Register Experts (NIVRE). Fischer was tussen 1993 en 2006 algemeen directeur van het Verbond en is momenteel interim decaan van de faculteit Economie en Bedrijfskunde van de Universiteit van Amsterdam.

Naast Fischer is ook Henk Grootkerk (van GAB Robins Benelux) als lid benoemd, waarmee de Raad van Toezicht van het NIVRE weer compleet is. Het NIVRE is in 1991 opgericht om de deskundigheid en kwaliteit van experts op het terrein van schadevaststelling en risicobeoordeling te bevorderen.

In de schulden

Eén op de duizend Nederlanders belandt jaarlijks in de wettelijke schuldsanering. In de zogeheten Krachtwijken is dat bijna twee keer zo hoog. Dat blijkt uit cijfers van het CBS. Tussen 2006 en 2008 zijn gemiddeld 13.000 schuldsaneringen per jaar uitgesproken. De regionale verschillen zijn groot. Zo werden in Amsterdam bijna twee keer zoveel schuldsaneringen genoteerd als in Den Haag (1,4 tegenover 0,8). Utrecht en Rotterdam lagen daar tussenin. Ook tussen de Krachtwijken bestaan grote verschillen. Zo bedroeg het aantal schuldsaneringen in de Leeuwarder aandachtswijk Heechterp/Schieringen 0,7 per duizend inwoners; in de Deventer Rivierenwijk was dat 5,4.

Spaarpot voor tip

Het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) heeft een prijsvraag uitgeschreven voor jongeren. Het Nibud daagt middelbare scholieren uit vóór 17 april op een creatieve manier (zoals in een filmpje, muziekclip, rap, strip, poster of computerspelletje) hun ultieme geldtip in te sturen. De winnaar maakt kans op een spaarpot van 300 euro. Daarnaast zijn er nog vijf spaarpotten met 30 euro te verdelen.

De prijsvraag is bedoeld om extra aandacht te vragen voor financiële educatie. De winnaar wordt op 1 juni bekendgemaakt. Meer informatie: Nibudjong.nl/prijsvraag.

Tien jaar Instituut Asbestslachtoffers

Van wondermiddel tot verboden gif

Een snelle en zorgvuldige afhandeling van schadeclaims, om asbestslachtoffers een juridische lijdensweg te besparen: met die doelstelling werd tien jaar geleden het Instituut Asbestslachtoffers (IAS) opgericht. Hoewel de reden van het bestaan geen aanleiding geeft voor een jubileumfeestje, staat één ding vast. Het IAS is in tien jaar tijd een begrip geworden.

Het IAS opent op 26 januari 2000 zijn deuren. Een mijlpaal, zeker internationaal gezien, al heeft het ontstaan een lange voorgeschiedenis. De eerste signalen over de gevaren van intensieve blootstelling komen al aan het eind van de negentiende eeuw uit Engeland en Duitsland. In 1931 wordt asbestose (een stoflongziekte) in Engeland zelfs erkend als beroepsziekte.

Verbod

In Nederland dringt het besef van de gevaren pas door bij het proefschrift van bedrijfsarts Stumphius (1969), die bij twee Zeeuwse bedrijven vaststelt dat blootstelling aan asbest gedu-

rende een langere periode maligne mesothelioom (longvlies- en buikvlieskanker) tot gevolg kan hebben, de meest voorkomende en dodelijke asbestziekte. Mesothelioom openbaart zich vaak pas tientallen jaren na intensieve blootstelling, maar de prognose is slecht: tachtig procent van de patiënten overlijdt binnen een jaar en genezing is vooralsnog niet mogelijk.

Het proefschrift wordt in de politiek gezien als belangrijke waarschuwing. Eind jaren zeventig komt de eerste wetgeving op gang, die uiteindelijk – bijna een kwart eeuw na het rapport van Stumphius – leidt tot een totaalverbod op het gebruik van asbest in 1993.

Lustrumcongres

Geen jubileumviering, wel een lustrumcongres. Op 26 januari stonden alle bij het IAS betrokken partijen stil bij de bereikte resultaten in de afgelopen tien jaar en de speerpunten voor de toekomst. Ook Verbondsdirecteur Richard Weurding was daarbij aanwezig. Tijdens het congres kwam onder meer het voorstel naar voren om de reikwijdte van het IAS uit te

breiden met asbestose (een stoflongziekte die leidt tot een afnemende opnamecapaciteit van zuurstof). Bij de oprichting van het IAS was dit al een wens van werknemerskant en het Comité Asbestslachtoffers.

Namens VNO-NCW gaf Niek Jan van Kesteren aan te willen meewerken aan die uitbreiding. Weurding liet daarop weten dat "ook wij akkoord gaan als werkgevers zich erin kunnen vinden".

Uitbreiding naar longkanker is volgens Weurding overigens niet wenselijk. "Longkanker kan ook ontstaan door roken of het inademen van fijnstof, dus de causaliteit met asbest is moeilijk aan te tonen. Omdat het verloop van de ziekte per geval flink verschilt, is het

bovendien nauwelijks mogelijk om tot genormeerde bedragen te komen. Longkankerpatiënten zijn er meer bij gebaat een schadeclaim individueel bij een verzekeraar in te dienen. Dat gaat in dit geval sneller."

Weurding greep het congres ook aan om voor een directe beroepsrisicoverzekering te pleiten.

"Asbestslachtoffers hebben daar helaas niets aan, maar voor de toekomst zou het een goede oplossing zijn voor slachtoffers van beroepsziekten. Die hoeven dan niet eerst de aansprakelijkheid van de werkgever aan te tonen."

Tijdens het lustrumcongres werd IAS-directeur Machiel van der Woude benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Foto: Riccardo van der Does

Groei juridische procedures

Nederland is daarmee, samen met Italië en Denemarken, koploper in Europa, maar voor asbestslachtoffers is dat een schrale troost. Het aantal mesothelioomslachtoffers neemt in de jaren negentig langzaam maar zeker toe. De verwachting is dat tussen 1996 en 2028 ongeveer 12.800 mannen zullen worden geconfronteerd met de diagnose. Intussen groeit het aantal juridische procedures, waarbij werknemers hun gezondheidsschade op de werkgever proberen te verhalen. In de praktijk vaak een juridische lijdensweg, omdat een doodzieke werknemer moet nagaan of zijn werkgever nog bestaat en of die aansprakelijk kan worden gesteld. Vooral dat laatste ligt ingewikkeld, aangezien de schadelijke effecten in het verleden nog niet bekend waren. De SP brengt deze problematiek in 1995 in beeld in het rapport 'Asbest, de dubbele lijdensweg'. Het rapport wakkert de discussie over de wenselijkheid van een collectieve regeling aan en oud-minister Job de Ruyter krijgt van het kabinet opdracht een advies te schrijven. Hij beveelt in 1997 aan een instituut op te richten dat wordt belast met de vorderingen van asbestslachtoffers. Het instituut moet bemiddelen tussen (ex-)werknemers en (ex-)werkgevers of hun verzekeraars over het betalen van een schadevergoeding. Als de werkgever failliet, niet-solvabel of onvindbaar is, moet de overheid voor een tegemoetkoming zorgen.

Reikwijdte

Het advies van De Ruyter leidt tot het Convenant Instituut Asbestslachtoffers (1998), waarin het Comité Asbestslachtoffers, werknemersorganisaties (FNV, CNV, MHP), werkgeversorganisaties (VNO-NCW, MKB-Nederland, LTO, VSO), het Verbond van Verzekeraars en de overheid de noodzaak van een snelle en zorgvuldige afhandeling van schadeclaims onderschrijven. Afgesproken wordt dat het IAS

Asbest in cijfers

- Het aantal mesothelioomslachtoffers was tussen 1999 en 2005 stabiel en lag rond de 400 sterfgevallen per jaar. Sinds 2006 ligt het aantal tussen de 400 en 500. Naar verwachting zal dat aantal voorlopig niet afnemen.
- Ongeveer driekwart van de mesothelioompatiënten is boven de 65. De groep bestaat grotendeels uit mannen.
- Veertig procent van de patiënten overlijdt binnen een halfjaar; twee derde binnen een jaar.
- In Nederland zijn tussen 1900 en 1993 naar schatting 7,7 miljoen ton asbesthoudende materialen toegepast, waarin 1,3 miljoen ton asbestvezels zijn verwerkt. Terwijl het gebruik van asbest in de meeste westerse landen inmiddels is verboden, neemt dit in een aantal Aziatische landen nog steeds toe. China, India, Thailand en Indonesië zijn de grootste gebruikers.

zich in eerste instantie alleen richt op mesothelioomslachtoffers. Niet alleen omdat dit de meest voorkomende en dodelijke asbestziekte is, maar ook omdat de noodzaak van juridische bemiddeling voor hen het grootst is: de meeste slachtoffers hebben immers niet lang meer als de diagnose is gesteld. Veder is het verloop van de ziekte voor de meeste patiënten hetzelfde, waardoor normering van schadevergoedingen goed mogelijk is.

Tegemoetkoming

De werkwijze van het IAS is simpel en doeltreffend: mensen kunnen bij het instituut een aanvraag indienen voor een tegemoetkoming van de schade. In eerste instantie gaat er een advies naar de Sociale Verzekeringsbank (SVB) om een tegemoetkoming van 18.106 euro (geïndexeerd voor 2010) toe te kennen op grond van de Regeling tegemoetkoming asbestslachtoffers (TAS), die sinds 1 januari 2003 van toepassing is.

Tegelijkertijd probeert het IAS de werkgever te vinden om via hem en/of zijn verzekeraar een verdere schadevergoeding te regelen. Het normbedrag daarvoor bedraagt in totaal 57.111 euro (geïndexeerd voor 2010). Is de werkgever failliet, onvindbaar of niet-solvabel, dan blijft het in

ieder geval bij de tegemoetkoming. Sinds 1 december 2007 kunnen ook niet-loondienstgerelateerde slachtoffers van mesothelioom (Regeling TNS) voor een financiële tegemoetkoming bij het instituut terecht.

Snel en zorgvuldig

In tien jaar tijd heeft het IAS 4.158 aanvragen binnengekregen. Daarvan zijn er 3.839 afgewikkeld. In totaal hebben 2.250 slachtoffers een tegemoetkoming van de SVB gekregen op grond van de TAS en 194 op grond van de TNS. Daarnaast kregen 1.423 mensen een schadevergoeding van de werkgever en/of verzekeraar. De grote winst voor het asbestslachtoffer zit vooral in de snelheid: de meeste aanvragen voor een tegemoetkoming worden binnen twee maanden afgewikkeld. Bemiddelingen met werkgevers/verzekeraars nemen meestal niet meer dan zes maanden in beslag.

Dat het IAS na tien jaar staat als een huis, zullen weinig mensen dan ook ontkennen. "Door de uiteenlopende belangen te overbruggen en gericht samen te werken, kan veel worden bereikt", benadrukt minister Donner in het jaarverslag van 2008. "Het IAS vervult daarmee een voortrekkersrol, die ook in het buitenland als zodanig wordt herkend." ■

Nieuwe Eurocommissaris zet in op "slimme regulering"

Michel Barnier is de nieuwe Eurocommissaris Interne Markt. De Fransman, opvolger in het rijtje Frits Bolkestein-Charlie McGreevy, wil zijn vizier richten op een "dynamische Europese financiële sector, die slim en efficiënt wordt gereguleerd".

Barnier wordt de politieke baas van het directoraat-generaal Markt. Voor verzekeraars is dat het belangrijkste DG, aangezien hier de unit Verzekeringen en Pensioenen is ondergebracht. Tijdens een hoorzitting liet de Fransman doorschemeren duidelijke ideeën te hebben over de invulling van zijn portefeuille. Zo wil hij lessen trekken uit de crisis en zich hard maken voor een stabiele financiële sector, die slim en efficiënt wordt gereguleerd. "We moeten het vertrouwen van spaarders en investeerders herstellen. Dat is een sleutelement om de economie weer op gang te helpen." Barnier wil zich daarbij richten op een rechtvaardige en meer gedisciplineerde financiële sec-

tor, die zich richt op langdurige groei en die wordt gekenmerkt door goed toezicht en een betere coördinatie daarvan. Vanuit die optiek ligt het in de lijn der verwachting dat de Fransman zich hard zal maken voor het nieuwe toezichtkader, waarvoor de contouren al zijn geschetst. De nieuwe Eurocommissaris wil verder dat de financiële sector in de toekomst beter 'dealt' met crises en een leidende rol op wereldniveau speelt bij het aandragen van oplossingen.

Geen onbekende

De 58-jarige Barnier is overigens geen onbekende in Brussel. Hij was van 1999 tot 2004 ook al Eurocommissaris, belast met regionaal beleid. Verder was hij in Frankrijk onder meer minister

Michel Barnier

van milieu (1993-1995), minister van Europese Zaken (1995-1997) en minister van Landbouw en Visserij (2007-2009). Vorig jaar werd hij benoemd tot Europarlementariër voor UMP, de partij van president Sarkozy. ■

Fotografie: ANP

Hypotheekomzet daalt met een derde

De totale hypotheekomzet in Nederland is vorig jaar gedaald naar 65,6 miljard euro, een derde minder ten opzichte van 2008. Het aantal verkochte hypotheeklen (-32 procent) laat vrijwel een gelijke trend zien. Dat meldt IG&H Consulting & Interim op basis van kadastragegevens.

De omvang van de hypotheekmarkt is met deze daling terug op het niveau van tien jaar geleden. De dip in de hypotheekmarkt hangt volgens IG&H één

op één samen met de slechte situatie op de woningmarkt. Het aantal verkochte huizen daalde vorig jaar met ruim dertig procent en de gemiddelde verkoopprijs lag zeven procent lager.

Wat 2010 gaat brengen, is afwachten, al verwacht IG&H stabilisatie: in het laatste kwartaal van 2009 waren namelijk de eerste tekenen van herstel zichtbaar. De daling van de hypotheekomzet lag toen 21 procent lager dan in dezelfde periode van 2008 en was daarmee minder fel dan in de eerste drie kwartalen van 2009. ■

Verbondscourse jubileert

De Wet op het financieel toezicht, de kracht en mogelijkheden van nieuwe media en het herstel van vertrouwen. Dat zijn in een notendop de belangrijkste onderwerpen die vorige week tijdens de vijfde Verbondscourse de revue passeerden.

Het Verbond organiseert jaarlijks een course voor veelbelovende verzekeringsprofessionals. Dit

jaar waren er zoveel kwalitatief goede aanmeldingen dat veertien aanmelders moesten worden teleurgesteld. In totaal doen nu 28 deelnemers mee aan de course, die dilemma's en keuzes behandelt waarmee verzekeraars te maken hebben.

De Verbondscourse bestaat uit vier blokken, die ieder een eigen thema hebben. Tijdens de eerste,

die vorige week in Den Haag plaatsvond, was het thema: het Verbond en zijn omgeving. Lezingen werden verzorgd door econoom Sylvester Eijffinger, Klaas Knot van het ministerie van Financiën, internetdeskundige Stephan Fellingner, Ombudsman Jan Wolter Wabeke en Bram van der Lelij van onderzoeksbureau Motivation. ■

Beloningsbeleid onder de loep

De Nederlandsche Bank gaat dit jaar voor het eerst toetsen of het beloningsbeleid van financiële instellingen in overeenstemming is met DNB-principes en *good practices*. Dat schrijft de toezichthouder in de brochure 'Thema's DNB Toezicht 2010', die deze week is verschenen.

In de brochure geeft DNB een overzicht van de overkoepelende toezichtthema's die in 2010 bijzondere aandacht krijgen. De thema's haken aan bij lessen uit de crisis en gaan in op vragen als in hoeverre instellingen een acceptabel bedrijfsmodel hanteren, of gedrag en cultuur passend zijn en in hoeverre beleidsbepalers uit het goede hout zijn gesneden.

Net als in voorgaande jaren nemen integriteit en governance een belangrijke plek in. Zo wil DNB tijdens toezichtgesprekken extra letten op de invloed van gedrag en cultuur op de integriteit. Ze concentreert zich daarbij op twee onderwerpen: zorgvuldige besluitvorming (onderkennen en zichtbaar meewegen van alle relevante belangen) en consistentie (handelen in lijn met doelstellingen, principes en keuzes). Daarnaast gaat de toezicht-

houder toetsen of het beloningsbeleid in overeenstemming is met DNB-principes en *good practices*.

Strategie

Een ander belangrijk thema is de strategie en het bedrijfsmodel. DNB meent dat instellingen daar juist vanwege de crisis oog voor moeten hebben. Dat geldt sectorbreed en dus zullen ook (levens)verzekeraars strategische keuzes moeten maken. "Ontwikkelingen die hier de winstgevendheid van de traditionele modellen bedreigen, zijn onder andere de verzaagde markt in Nederland, concurrentie van banken bij sparen voor hypotheekaflossing of oude dag en een slecht publiek imago door bijvoorbeeld de woekerpolisaffaire", aldus de toezichthouder.

DNB zal verder een analyse starten naar de beheersing van risi-

co's rond uitbesteding van IT-diensten aan zogenoemde *service providers*. Ook staat een brede stresstest gepland, met een specifieke opzet per sector.

Verder wil de toezichthouder strenger toezien op de juistheid van rapportages. Als dit niet het geval is, volgen handhavingsmaatregelen.

Solvency II

In een apart hoofdstuk staan tot slot de specifieke toezichtthema's per sector vermeld. Voor verzekeraars valt vooral de aandacht voor Solvency II op. DNB verwacht dat verzekeraars onder meer een *self assessment* uitvoeren om vast te stellen of ze aan de toekomstige Solvency-eisen voldoen. Aansluitend moeten ze een realistisch implementatieplan opstellen om eventuele lacunes op tijd te dichten. Verder doet DNB in 2010 onderzoek naar het beleggingsbeleid en risicobeheer bij een aantal grote verzekeraars en krijgt het in 2009 gestarte onderzoek naar pensioenadministraties een vervolg. ■

“Micropensioenen komen eraan”

Nog even en dan is het zover. Dan gaat de pilot met micropensioenen van start. In India. Tijdens de nieuwjaarsborrel van het Pension & Development Network van WorldGranny, die vorige maand bij het Verbond plaatsvond, liet projectleider Jos van Ophem doorschemeren dat er in maart weer een delegatie naar India vertrekt. “Daarna kunnen we echt beginnen”, zei hij.

Het Pension & Development Network (PDN) is zo'n twee jaar geleden opgericht, vanuit WorldGranny, de organisatie die zich wereldwijd inzet voor een betere leefsituatie van ouderen in ontwikkelingslanden. In het najaar heeft het PDN in India een zogeheten 'Memorandum of understanding' ondertekend met de DHAN Foundation, een lokale organisatie die werkt met en met name voor vrouwen die werkzaam zijn in de informele sector. Dat memorandum kent een looptijd van tien jaar. De samenwerking moet ervoor zorgen dat 25.000 mensen in India in vijf jaar tijd een aanvullende pensioenvoorziening krijgen die hun oudedagsinkomen verhoogt van vierhonderd roepie (zo'n zes euro) naar duizend roepie (vijftien euro) per maand.

Overgang

Projectleider Van Ophem benadrukte bij de nieuwjaarsbijeenkomst dat momenteel de nodige

onderzoeken worden afgerond. “Pensioen is en blijft een apart onderwerp. De Indiase micro-financieringsinstellingen hebben tot nu toe wel ervaring met levensverzekeringen, maar nauwelijks met micropensioenen. De belangrijkste vraag waar we voor staan, is hoe we het pensioenmodel moeten vormgeven en of we met overgangsmatregelen moeten gaan werken. Het langlevensrisico is in India echt totaal anders dan bij ons, veel groter ook, terwijl we aan de andere kant niet met de sterftestatistiek uit de voeten kunnen. Als die er al zijn, blijkt uit de doorrekening dat de mensen daar langer leven dan hier. Dat maakt het lastig, want het zou betekenen dat we zo'n hoge premie moeten vragen dat we ons doel bij voorbaat al voorbij schieten.”

De andere vraag die nog levensgroot is en tijdens de pilot moet worden beantwoord, is de vraag of overgangsmatregelen haal-

baar zijn. “Stel dat we iemand van 58 straks op zijn zestigste een volledig pensioen zouden willen geven, dan ontkomen we simpelweg niet aan overgangsmatregelen”, vertelt Van Ophem. “Als we dat niet doen, is de federatiepot namelijk erg snel leeg. Zo zijn er meer vragen waar we graag tijdens de pilot een antwoord op willen vinden. Moeten we de mensen een pensioen geven of alles in één keer uitkeren? Hoe innen we de premie? Kiezen we alleen voor de (relatief) rijkere, die in staat zijn om te sparen? Welke rol speelt het staatspensioen (vergelijkbaar met onze AOW, zij het dat het in India slechts vierhonderd roepie inhoudt en alleen toegankelijk is voor de allerarmsten)? Het is en blijft lastig om de beste manier te vinden.”

Evalueren

Op die vraag ('wat een goed micropensioen is') had ook Robert Lensink, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Groningen, niet een-twee-drie een antwoord. Lensink, die gespecialiseerd is in microfinanciering, benadrukte het belang van een vroegtijdige evaluatie. “Micropensioen is iets

Fotografie: Jansje van Middendorp

nieuws en dat maakt het belang van (tussentijdse) evaluaties nog groter. Tot nu toe is er immers niet of nauwelijks onderzoek gedaan naar een pensioen voor armen. Dat betekent dat je constant een vinger aan de pols moet houden. Voldoet je product? In hoeverre verandert het micro-pensioen de 'well-being' van de familie of het individu? Een goede evaluatie is altijd nodig om goed zicht te krijgen op je markt en je cliënten; het geeft belangrijke informatie over welk type product nodig is. Want, om het maar even cryptisch uit te drukken, dat wat je wilt is tegelijkertijd het probleem. Je wilt namelijk precies weten hoe een individu zich gedraagt mét en hoe zonder pensioen. En dat kan dus niet. Simpelweg omdat er geen counterfactual is; geen vergelijkingsmateriaal."

Volgens Lensink bestaat de 'ideale evaluatie' uit drie fases. De eerste is de zogenoemde kleine-pilot. "Het product wordt dan nog niet uitgezet. Je peilt de behoefte aan een product." De tweede fase bestaat uit de full-pilot, waarbij, zoals Lensink het noemt, "het product random wordt uitgezet en geëvalueerd. Jammer genoeg wordt deze belangrijke stap vaak overgeslagen." De derde en laatste fase bestaat uit de volledige invoering van het product. De resultaten daarvan moeten op gezette tijden worden geëvalueerd.

Nu of nooit

Het Pension & Development Network zit op dit moment als het ware tussen de eerste en de

tweede fase in. In maart vertrekt er, zoals gezegd, opnieuw een delegatie naar India. Jan Nijssen, die namens het Verbond vorig najaar als deelnemer van een delegatie in India is geweest om met de DHAN Foundation te praten, liet in een interview in *Verzekerd!* (nummer 15/2009) al weten dat "het uiteindelijke doel van het PDN is om micropensioenen in een aantal stedelijke en landelijke gebieden in India uit te rollen". Nijssen: "De DHAN Foundation is een lokale organisatie in Zuid-India die de armoede in de informele (vaak agrarische) sector bestrijdt. De foundation is zo'n vijftien jaar geleden heel voorzichtig begonnen mensen te laten sparen en dat spaargeld in de vorm van microkredieten weer ter beschikking te stellen voor nieuwe activiteiten. Uiteindelijk is dat zo'n succes geworden dat DHAN nu

bezig is met stap twee, het uitrollen van verzekeringsvormen (overlijdensrisico- en ziektekostenverzekeringen). De derde stap, die voor de deur staat, is het opzetten van een pensioenvoorziening."

Tijdens de missie in maart is overigens nog ruimte voor een vrijwilliger, die ondersteuning kan bieden in het ontwikkelen van het product en het pensioenmodel. René Blijlevens, beleidsadviseur bij het Verbond, heeft die vacature al doorgestuurd naar de verzekeringsbedrijfstak: "Wij zijn ongeveer een jaar geleden in aanraking gekomen met het PDN en zijn er zeer enthousiast. Onze algemeen directeur draagt het initiatief een warm hart toe. Het netwerk biedt verzekeraars concrete mogelijkheden voor deelname, met name door het overdragen van onze pensioen- en verzekeringskennis. Bovendien snijdt het mes aan twee kanten. Verzekeraars kunnen door hun deelname aan het netwerk laten zien dat ze maatschappelijk verantwoord ondernemen hoog in het vaandel hebben staan, terwijl jonge talenten de kans krijgen maatschappelijk relevante internationale ervaring op te doen. Het is echt nu of nooit: 2009 was het jaar van de opbouw, 2010 moet het jaar worden van geslaagde uitzendingen." ■

Pension & Development Network en WorldGranny

WorldGranny is in 2004 opgericht door Caroline van Dullemen. WorldGranny is een non-profit organisatie die streeft naar empowerment van ouderen, in het bijzonder van vrouwen, en naar het uitbannen van (extreme) armoede. WorldGranny draagt bij aan de verbetering van de levenssituatie van ouderen, hun families en hun gemeenschappen in ontwikkelingslanden. In ons land werkt WorldGranny aan bewustwording omtrent de situatie van ouderen in ontwikkelingslanden en werft zij fondsen voor het ondersteunen van projecten. In het Pensioen & Development Network, dat zo'n twee jaar geleden is opgericht, zijn afgevaardigden van de overheid, wetenschap, het Verbond, pensioenfondsen en vermogensbeheerders vertegenwoordigd. Belangrijkste doel van het PDN is om partijen in Nederland en in ontwikkelingslanden met elkaar in contact te brengen en zodoende kennis en expertise uit te wisselen over het opzetten en verder ontwikkelen van (micro)pensioen-initiatieven in ontwikkelingslanden. Meer informatie over WorldGranny en het PDN is te vinden op www.worldgranny.nl of www.pensiondevelopment.org.

Zicht op individuele levenmarkt weer compleet

Levensverzekeraars hadden in 2008 zo'n 18,5 miljoen individuele polissen in portefeuille, met een verzekerde waarde van 530 miljard euro. Dat blijkt uit een nieuwe statistiek van het Centrum voor Verzekeringstatistiek (CVS), die het totale zicht op de omvang en samenstelling van de individuele Levenmarkt weer compleet maakt. Het CVS heeft daarmee het 'gat' opgevuld, dat ontstond toen DNB in 2007 stopte met de rapportages over de Levenportefeuille en -royementen. De statistiek biedt bovendien uitgebreidere informatie.

Tot 2007 maakte DNB periodiek een rapportage over de totale omvang van de portefeuille en het aantal royementen in de Levenmarkt. Vanwege de invoering van de nieuwe verslagstaten stopte de toezichhouder daarmee, waardoor er een 'gat' ontstond.

Individuele markt

Het CVS heeft daarom een statistiek ontwikkeld die dat gat opvult en die voortaan jaarlijks wordt samengesteld. De statistiek beslaat nu alleen de individuele Levenmarkt (verzekeringen die mensen individueel afsluiten voor zichzelf of hun gezin, zoals lijfrenten), die twee derde van het totaal uitmaakt. Het CVS is bezig ook een productiestatistiek voor het collectieve segment op te zetten. De nieuwe statistiek laat niet alleen de totale

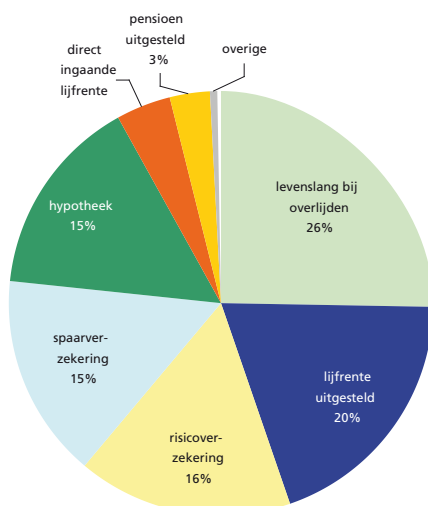
omvang van de portefeuille en het aantal royementen zien, maar geeft ook inzicht in de samenstelling van de individuele Levenmarkt. Zo is er een onderverdeling naar productgroepen. Levensverzekeraars kunnen zien hoe de productie, verkoop en het aantal royementen zich aan het eind van het jaar heeft ontwikkeld. "Nuttige informatie", meent statisticus Wai-Chong Evink, "aangezien ze op die manier, per productgroep, kunnen zien hoe de portefeuille verandert."

Levenslang

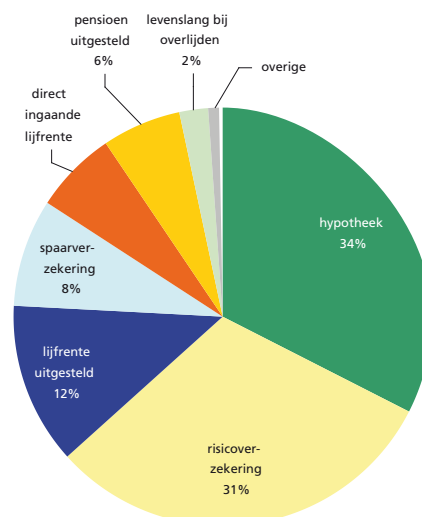
Als naar het aantal verzekeringen wordt gekeken, is de productgroep 'levenslang bij overlijden' het grootst. "Voor alle duidelijkheid: levenslang heeft niets te maken met levenslang in het strafrecht", benadrukt Evink. "Bij dit soort producten keert de levensverzekeraar een bedrag uit aan nabestaanden, ongeacht het moment van overlijden. Nabestaanden kunnen vervolgens zelf kiezen wat ze met het geld doen. Zo kunnen ze het gebruiken voor de begrafenis of crematie, maar ze kunnen er ook de erfenisbelasting mee betalen."

Qua verzekerd kapitaal is de productgroep 'levenslang bij overlijden' overigens het kleinste, terwijl bij hypotheek het omgekeerde opgaat: zo is het aandeel hypotheek op het totaal aantal individuele verzekeringen relatief klein, terwijl het verzekerd kapitaal voor die producten een stuk hoger is. ■

Portefeuille individuele levensverzekeringen, naar aantal verzekeringen in 2008

Portefeuille individuele levensverzekeringen, naar verzekerd kapitaal in 2008

Frans Weekers, Tweede Kamerlid VVD

Welke verandering zou u als premier meteen doorvoeren?

“Het huishoudboekje van de staat op orde brengen. Na de kredietcrisis volgt de crisis in de staatsfinanciën. Het loopt gierend uit de klauwen. In 2010 wordt weer tien miljard meer uitgegeven, terwijl ik denk dat we de tering naar de nering moeten zetten. We kunnen niet vandaag op morgen in één keer 35 miljard bezuinigen, maar een pas op de plaats zou wel het minste zijn. Zoniet, liggen er belastingverhogingen op de loer en die werken als vergif voor de economie.”

Wouter Bos vergeleek de financiële sector onlangs met Bokito (je kunt lang denken dat je 'm in toom hebt, maar hij gaat in de fout. Dan helpt alleen een brede gracht). Hoe kijkt u hier tegenaan?

“Bokito was toch die aap die werd uitgedaagd door een mevrouw en toen door het lint ging? Nou, daar zie ik dan weinig gelijkens in hoor. We weten nu intussen allemaal wel dat de financiële crisis heel wat falen heeft blootgelegd. De financiële wereld is ziek en is niet met één simpel recept te genezen. We moeten niet alleen op institutioneel vlak dingen gaan veranderen, maar vooral ook een mentaliteitsverandering in de sector nastreven. Het vertrouwen is behoorlijk op de proef gesteld. Ze zeggen wel eens dat vertrouwen te voet komt en te paard gaat. Zo is het maar net. Het is te paard vertrokken en zal te voet – stap voor stap – moeten worden teruggewonnen. Dat lukt alleen met een ‘klant staat centraal’-gedachte die tot in de haarvaten van de sector doordringt.”

Welke verzekering zou u niet willen missen?

“Mijn WA-verzekering. Een kleine verzekering voor weinig premie, maar wel dé verzekering bij uitsteking. Als een onzeker voorval zich voordoet, blijf je niet berooid achter. Niet te missen dus!”

Met wie zou u een dag willen ruilen?

“Met Hitchcock, als die nog geleefd had. Filmregisseur en master of suspense. Zelfs zijn films van ver voor mijn geboorte weten mij elke keer opnieuw te boeien. Ik zou ook wel eens in zo’n regisseursstoel willen zitten.”

Wat gaat u doen als u met pensioen gaat?

“Ik ben van plan tot mijn 75ste door te werken. Ik ben niet zo van het Zwitserlevengevoel. Ik vind werken gewoon leuk. Maar, waar ik wel van droom, is een wereldreis. Dat had ik gelijk na mijn studie willen doen, maar toen kon het door familie-omstandigheden niet. Dan moet dat maar na mijn pensionering.”

Waar ergert u zich aan?

“Aan hufterig gedrag en aan egoïsme. Bijvoorbeeld aan mensen die op straat rondhangen en anderen lastigvallen. Daarnaast ergert ik me aan mensen die alleen zichzelf centraal stellen. Natuurlijk mag iedereen opkomen voor zijn eigen geluk en belang, maar niet over de rug van anderen.”

Welk boek heeft u het laatst gelezen?

“Ik ben net begonnen in *België bestaat*. Een sociaal-culturele schets van België, geschreven door een journalist van *de Volkskrant*. Ik vind België een fascinerend

land, met de enorme tegenstellingen tussen de Vlamingen en de Franstaligen. Maar ook de zeven parlementen die België kent, de culinaire gewoonten, de manier van zakendoen. Het land intrigeert me.”

Wie is uw grote held?

“Heb ik niet, maar ik heb altijd wel een enorme bewondering voor mijn grootvader gehad. Op zijn veertiende had hij beide ouders verloren en hoewel hij naar het gymnasium zou gaan, is hij toen gaan werken. Hij was een van de oudsten in het gezin en de enige manier om bij elkaar te blijven, was als de oudere kinderen gingen werken. Hij is begonnen als loopjongen in een groothandel, heeft zich opgewerkt tot bedrijfsleider en was behoorlijk maatschappelijk actief. Ook als wethouder. Hij heeft mij de politiek met de paplepel ingegoten.”

Wat is het beste advies dat u ooit heeft gekregen?

“Mijn moeder heeft me geleerd dat je zelf je leven moet bepalen, het heft in eigen handen moet nemen! Ook als je in de put zit, moet je er zelf uit klauteren. Stil in een hoekje zitten, lost niks op.”

Wat is uw belangrijkste boodschap voor verzekeraars?

“Zet eerlijke, oprechte en simpele producten in de markt waarbij de klant centraal staat. En leg in één A4'tje uit wat mensen voor hun geld krijgen. Het zou me een lief ding waard zijn als we het hele pakket kleine lettertjes, financiële bijsluiters en alle andere documenten die bij elkaar een half telefoonboek vormen, achterwege kunnen laten. *Simplify is mijn boodschap!*” ■

De draagvleugelboot van Drees

Ik zat bij het eten tegenover de aardigste man van de club. Hij heeft zo'n gezicht dat altijd glimlacht, ook als hij niet glimlacht. Er is bijna niets dat hij niet weet, zodat je, als je per ongeluk op glad ijs bent beland, alleen maar even zijn kant uit hoeft te kijken. Dan schiet hij te hulp met de feiten die je nodig hebt. Onuitgenodigd zal hij je niet corrigeren. Hij wacht tot de discussie goed en wel op gang is, voordat hij het feitje oplepelt dat jouw hele betoog onderuithaalt. Maar dan merkt niemand dat meer. En dan glimlacht hij je even toe.

Zo'n man. Laten we hem Peter noemen.

We dronken wijn en praatten over dingen die ons binden. Gebrek aan geld is iets wat wij gemeen hebben. Volgens de overheid zijn schrijvers kleine zelfstandigen, zzp'ers, maar ik voel me eerder een speelbal. Budgetteren, financieel plannen, zelfs geld opzij zetten is onmogelijk in ons beroep. Hoe hadden we kunnen voorzien dat J.K. Rowling, met die Harry Potter van d'r, het gehele gezinsbudget voor boeken jarenlang zou opsorpen? Wij rekenen niet, wij hopen.

Scheiden of ontslagen worden, dat kan iedereen overkomen, en soms valt er een vliegtuig op je huis. Maar voor een schrijver is het altijd pompen of verzuipen. Tenzij je een werkbeurs hebt – maar wie wil leven van de bedeling? Of een goed verdienende eega, maar dan moet je weer steeds opletten of hij zijn plaspillen neemt. Vroeger hadden schrijvers gewoon geld van zichzelf, lekker oud geld dat nooit opging. Maar sinds het schrijverschap gedemocratiseerd is, moet er subsidie op. Peter is zo iemand die zich in de vakbond hard maakt voor onze belangen. Zijn beheersing van royalty's, regelingen en rechten, aftrekposten en potjes is tsunamibestendig.

Het dessert kwam nog niet, de wijn vloeide. We doken diep in de cijfers en getallen. En toen, zonder aanleiding, raakte Peter op drift. Voor zover iemand die

altijd glimlacht kwaad kan worden, was hij kwaad. Want: hem was beloofd dat hij stipt op zijn vijftenzestigste AOW zou krijgen. En dat ging nou niet door. Maar, zei ik, wat maakt dat voor ons nou uit? Wij hebben tóch geen pensioen. Wij moeten tóch doorwerken. Die AOW is voor ons alleen maar een extraatje. Nee, beloofd was beloofd, zei Peter. Hij had er rekening mee gehouden. Peter voelde zich genaaid. Die babyboomers hadden het lekker voor zichzelf geregeld. Die hadden meteen na hun studie een goede baan gekregen. En straks een dik pensioen. Maar wij, van de Verloren Generatie, hadden eerst eeuwen op hun banen moeten wachten, en nu we uit armoede maar zelfstandig aan de slag waren gegaan, pikten ze ook nog onze AOW weg. Daar had de overheid op tijd voor moeten waarschuwen!

Peter leek erg van streek.

Toevallig zit er ook een demograaf in onze club – laten we hem Theo noemen. Theo zei dat we wáren gewaarschuwd. Dat de vergrijzing al opdoemde toen wij nog op school zaten. Dat Peter het allemaal hād kunnen zien aankomen.

Maar Peter, die altijd precies weet hoe het zit, had dit niet willen weten. Vol vertrouwen had hij liggen slapen in de draagvleugelboot van vaders Drees.

Meedogenloos ging Theo door: je hebt zelf ook verantwoordelijkheid, hoor. Je mag best een beetje zelfstandig zijn, als zelfstandige.

Peter viel stil. Voor het eerst zag ik barstjes springen in zijn gelijk. Voor het eerst zag ik hem zonder glimlach. Tot zijn middel in de zomp.

Het is de zekerheid, heren, die vermaledijde zekerheid. We zijn in slaap gesukkeld achter onze dijken en juist daardoor gaan we – vroeg of laat – lelijk naar de haaien.

Lydia Rood

Lydia Rood staat bekend als literaire duizendpoot die geen thema schuwt. Haar journalistieke werk verscheen van 1984 tot 1990 in *de Volkskrant*. Rood heeft tal van kinderboeken, thrillers, (misdaad)romans en erotische verhalenbundels op haar naam staan. Voor *Een mond vol dons* ontving ze een Zilveren Griffel en *Anansi's web* kreeg in 2001 een eervolle vermelding bij de uitreiking van de Gouden Zoen. Verder werden twee van haar thrillers genomineerd voor de Gouden Strop. In september 2007 verscheen haar nieuwste boek *Kaloeha Dzong*, het Kinderboekenweekgeschenk van dat jaar.